

บัตรความรู้ เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคของโลก

พัฒนาการทวีปอเมริกาเหนือ

ทวีปอเมริกาเหนือเป็นที่ตั้งของอารยธรรมที่มั่งคั่งด้วยทรัพยากรและความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่างๆ มีประเทศที่สำคัญ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก อเมริกาเหนือเป็นทวีปใหม่ที่คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส (Christopher Columbus) ชาวเจนัวแห่งอิตาลีค้นพบเป็นครั้งแรกใน ค.ศ. 1492

อเมริกาเหนือเป็นแหล่งอารยธรรมโบราณของโลก อารยธรรมที่สำคัญ คือ อารยธรรมของพวกอินเดียนเผ่ามายา (Maya) และอารยธรรมอัซเต็ก (Aztec) เป็นทวีปที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 3 ของโลกรองจากเอเชียและแอฟริกา โดยมีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 22,126,106 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งหมดประมาณ 542 ล้านคน (ค.ศ. 2010) ประชากรส่วนใหญ่ทั้งของสหรัฐอเมริกาและแคนาดาเป็นชนผิวขาวที่สืบเชื้อสายและวัฒนธรรมมาจากยุโรปโดยเฉพาะอังกฤษและฝรั่งเศส จึงเรียกชื่อทั่วไปว่า กลุ่มแองโกลอเมริกา (Anglo America) ส่วนประชากรในแถบลาตินอเมริกา โดยเฉพาะเม็กซิโกเป็นชนชาติผสมระหว่างพวกอินเดียนพื้นเมืองกับชาวสเปนซึ่งทำให้เกิดลูกผสม ที่เรียกว่า เมสติโซ (Mestizo) และยังมีประชากรลูกผสมที่เกิดจากชาวผิวขาวกับชาวแอฟริกันผิวดำที่เป็นทาส เรียกว่า มูลาตโต (Mulatto) ด้วย ศาสนาหลักที่สำคัญของประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ คือ คริสต์ศาสนานิกายโปรเตสแตนต์และนิกายโรมันคาทอลิก

1. ที่ตั้งและสภาพภูมิศาสตร์

ทวีปอเมริกาเหนือตั้งอยู่ในเขตซีกโลกเหนือทั้งหมด ลักษณะภูมิประเทศคล้ายรูปสามเหลี่ยมโดยมีฐานกว้างอยู่ทางตอนเหนือและมียอดอยู่ทางใต้ แบ่งออกเป็น 3 ภูมิภาค ซึ่งมีประเทศต่าง ๆ อยู่รวมกัน โดยมีเนื้อที่ทั้งหมด 10,916,139 ตารางกิโลเมตร ภูมิภาคอเมริกากลาง ซึ่งรวมเม็กซิโกด้วยมีเนื้อที่ประมาณ 2,497,980 ตารางกิโลเมตร และภูมิภาคเวสต์อินดีสมีเนื้อที่ประมาณ 251,987 ตารางกิโลเมตร สำหรับลักษณะภูมิประเทศและโครงสร้างทางธรณีวิทยาของทวีปอเมริกาเหนือสามารถแบ่งออกเป็น 3 เขตใหญ่ๆ

2. พัฒนาการและกาสร้างสรรค์ด้านต่าง ๆ

2.1 พัฒนาการด้านการเมืองการปกครอง ทั้งสหรัฐอเมริกาและแคนาดาปกครองในระบอบประชาธิปไตย สหรัฐอเมริกาเดิมเป็นอาณานิคมของอังกฤษซึ่งอังกฤษได้ให้สิทธิการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง แต่อังกฤษก็ปกครองอย่างเอาเปรียบและเก็บภาษี ซึ่งทำให้ชาวอาณานิคมอเมริกันไม่พอใจและคิดแยกตัวออกจนนำไปสู่สงครามการปฏิวัติของชาวอเมริกันระหว่าง ค.ศ. 1776-1781 หลังการประกาศเอกราชจากอังกฤษได้สำเร็จ สหรัฐอเมริกาปกครองประเทศแบบสหพันธรัฐสาธารณรัฐ (Federal Republic) ซึ่งมีการแบ่งสรรอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลมลรัฐ โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขและมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญ คือ ประชาชนเป็นแหล่งที่มาของอำนาจสูงสุด หลังจากนั้นชาวอเมริกันก็ขยายถิ่นฐานจากฝั่งตะวันออกของทวีปไปยังดินแดนทางตะวันตกจรดชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ในช่วงการก่อร่างสร้างประเทศ สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายแยกตัวอยู่อย่างโดดเดี่ยวโดยไม่ยุ่ง

เกี่ยวกับการเมืองในยุโรป และประกาศหลักการมอนโร (Monroe Doctrine) ใน ค.ศ. 1823 ห้ามประเทศในยุโรปเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ในทวีปอเมริกา

ในช่วงการก่อสร้างประเทศและขยายดินแดนไปทางตะวันตกนั้น ปัญหาทางสังคมที่สำคัญที่ชาวอเมริกันกำลังเผชิญอยู่ จนนำไปสู่ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกันมลรัฐทางภาคเหนือซึ่งเป็นเขตอุตสาหกรรมและไม่ใช้แรงงานทาสนิโกรมักขัดแย้งกับมลรัฐทางภาคใต้ซึ่งเป็นเขตเกษตรกรรม ที่มีการปลูกฝ้าย ยาสูบ และข้าวเป็นพืชหลัก ทั้งอาศัยแรงงานทาสนิโกร ชาวอเมริกันทางภาคเหนือเรียกร้องให้มีการยกเลิกระบบทาส แต่ชาวอเมริกันทางภาคใต้ไม่เห็นด้วย นอกจากนี้ ในการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลกลาง มลรัฐภาคใต้มักเสียเปรียบเพราะเป็นเสียงส่วนน้อยในรัฐสภา ดังนั้น เมื่อรัฐบาลกลางประกาศยกเลิกทาสโดยมลรัฐทางภาคเหนือและมลรัฐทางภาคตะวันตกให้การสนับสนุน มลรัฐทางภาคใต้จึงประกาศแยกตัวออกจากรัฐบาลกลาง ฝ่ายรัฐบาลกลางจึงเห็นว่ามลรัฐทางภาคใต้เป็นกบฏ สงครามกลางเมืองอเมริกันจึงเกิดขึ้นระหว่าง ค.ศ. 1861-1865 และสิ้นสุดลงด้วยความปราชัยของมลรัฐทางภาคใต้ซึ่งเป็นสรุภมในการรบ

2.2 พัฒนาการด้านเศรษฐกิจ ระบบเศรษฐกิจของประเทศในอเมริกาเหนือเป็นระบบการค้าเสรี ที่เอกราชต่างแข่งขันกันดำเนินการทางธุรกิจอย่างอิสระภายในขอบเขตของกฎหมาย ส่วนรัฐจะควบคุมและดำเนินการทางธุรกิจที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะและสวัสดิภาพของสังคม ส่วนรวม ทรัพยากรและแร่ธาตุที่มีอยู่มาก ตลอดจนเงินทุนและแรงงานที่มีคุณภาพจำนวนมากและมีเส้นทางขนส่งที่ดี ทำให้อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่เจริญก้าวหน้าทางด้านอุตสาหกรรมที่สำคัญ รายได้ประชาชาติกว่าครึ่งมาจากสินค้าอุตสาหกรรม

ความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจส่วนหนึ่งเป็นเพราะมีการจัดตั้งระบบธนาคารกลางเพื่อควบคุมธนาคารและสถาบันการเงินต่างๆ ให้มั่นคงขึ้นในเรื่องของการให้สินเชื่อ อัตราดอกเบี้ยและการหมุนเวียนของเงิน ขณะเดียวกันรัฐบาลก็จัดระบบประกันสังคม (Social Security System) และโครงการสวัสดิการสังคมด้านต่างๆ เพื่อให้ประชากรมีหลักประกันที่มั่นคงในการดำรงชีวิต การประกันสังคมและโครงการสวัสดิการดังกล่าวจึงมีส่วนช่วยให้เศรษฐกิจมีเสถียรภาพด้วย

ส่วนแคนาดา ระบบเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติเพราะเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยูเรเนียม ถ่านหิน แก๊ส โปแตสเซียม และอื่นๆ อุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ เช่น อุตสาหกรรมป่าไม้ อุตสาหกรรมนม ผลิตภัณฑ์จากกระดาษและเคมีภัณฑ์ การแปรรูปอาหาร เป็นต้น การที่สหรัฐอเมริกาให้ความช่วยเหลือด้านบุคลากรและเทคโนโลยีสมัยใหม่ แคนาดาจึงเป็นประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อีกประเทศหนึ่งของโลก โดยเขตอุตสาหกรรมจะอยู่บริเวณตอนใต้ ส่วนเม็กซิโกและกลุ่มประเทศในอเมริกากลาง รวมทั้งกลุ่มหมู่เกาะเวสต์อินดีสเป็นประเทศกำลังพัฒนา ความเจริญทางเศรษฐกิจยังคงอยู่ในระดับปานกลางเพราะประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและการประมง ระบบเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้มีลักษณะสำคัญที่คล้ายคลึงกัน คือ การพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศและพึ่งพิงสหรัฐอเมริกาและแคนาดาซึ่งเป็นตลาดส่งออกที่สำคัญเม็กซิโกและประเทศในกลุ่มอเมริกากลางได้แก้ปัญหาเศรษฐกิจด้วยการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอย่างใกล้ชิด เช่น การจัดตั้งเขตการค้าเสรีทวีปอเมริกา (Free Trade Area of the Americas : FTAA) ขึ้นและพยายามขยายความสัมพันธ์ด้านเศรษฐกิจ การค้า และการลงทุนกับประเทศในภูมิภาค

2.3 พัฒนาการด้านสังคมและศิลปวัฒนธรรม ทวีปอเมริกาเหนือมีผู้คนหลากหลายเชื้อชาติอาศัยอยู่ร่วมกัน วัฒนธรรมและวิถีชีวิตจึงเป็นวัฒนธรรมที่ผสมผสาน สหรัฐอเมริกาและแคนาดาซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นคนผิวขาวจะมีแบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน โดยสังคมกลุ่มแองโกลอเมริกาจะเป็นสังคมเมืองและสังคมอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐานการครองชีพสูงและเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ ผู้คนมีความขยันและเชื่อมั่นในการทำการศึกษา มีระเบียบวินัยในการทำงาน รักกีฬาเป็นชีวิตจิตใจ และนิยมการเตรียมแผนงานล่วงหน้าตลอดจนชอบความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน

อย่างไรก็ตาม การที่มีชนกลุ่มน้อยต่างๆ อาศัยอยู่ในประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น พวกยุโรปตะวันออก จีน อินเดียเม็กซิกัน เป็นต้น ทำให้สังคมและวัฒนธรรมของชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

ส่วนสังคมกลุ่มลาตินอเมริกาในเม็กซิโกและอเมริกากลาง ซึ่งประชากรส่วนใหญ่เป็นพวกเมสติโซ เป็นสังคมเกษตรที่มีความแตกต่างมากระหว่างเมืองกับชนบท ประชากรส่วนใหญ่ยากจนและจำนวนไม่น้อยอ่านเขียนไม่ได้ ส่วนวัฒนธรรมจะเป็นวัฒนธรรมผสมระหว่างวัฒนธรรมของอินเดียแดงและสเปน และวัฒนธรรมสเปนกับวัฒนธรรมนิโกรแอฟริกาและยุโรปตะวันตกการเต้นรำและดนตรีก็เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางวัฒนธรรมและเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของประเทศแถบนี้ ดนตรีและการเต้นรำที่รู้จักกันดีทั่วโลก คือ แทงโกและแซมบ้า ในแต่ละปียังมีงานเทศกาลคาร์นิวัลประจำปีซึ่งจัดขึ้นก่อนฤดูถือศีล จะมีการเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน

3. อิทธิพลของทวีปอเมริกาเหนือต่อสังคมโลก สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มั่งคั่งและมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มากที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือได้ชื่อว่าเป็นผู้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตยอุดมการณ์ทางการเมืองของสหรัฐอเมริกาที่ถือว่ามนุษยทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกันและทุกคนต้องได้รับสิทธิตามธรรมชาติที่ผู้ใดจะลิดรอนหรือบิดเบือนไปไม่ได้ ก็เป็นหลักการปกครองที่นานาประเทศทั่วโลกยอมรับ และทำให้อุดมคติอเมริกันที่ว่า รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชนแพร่หลายไปทั่วโลก ส่วนแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะสิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการนับถือศาสนาที่เป็นแนวทางการปกครองที่ประเทศต่างๆ นำไปใช้ในการปกครองประเทศ สหรัฐอเมริกาจึงเป็นประเทศอภิมหาอำนาจที่เป็นผู้นำของประเทศต่างๆ ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย

ความก้าวหน้าทางการคมนาคมสื่อสารและเทคโนโลยียังทำให้อเมริกาเหนือโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศชั้นนำในการพัฒนาด้านการสื่อสารนำแบบแผนชีวิตและวัฒนธรรมอเมริกันเผยแพร่ไปทั่วโลก เช่น ดนตรีอเมริกัน ภาพยนตร์ฮอลลีวูด อาหารจานด่วน และอื่นๆ ทำให้ผู้คนทั่วโลกรู้จักและคุ้นเคยกับวัฒนธรรมอเมริกัน